

Kompostering

Tillstånd och taxa

I Bromölla kommun går det bra att hemkompostera hushållsavfall men det måste göras en anmälan till Miljökontoret. Blanketter finns på hemsidan, www.bromolla.se.

Hemkompostering av hushållsavfall är ett krav om man vill ha ett förlängt hämtningsintervall på sin sophämtning.

Öppen kompostering av trädgårdsavfall får ske utan föregående anmälan på enfamiljsfastigheter inom hela kommunen. Blast, skal och liknande vegetabiliskt matavfall får komposteras tillsammans med trädgårdsavfall. Komposteringen skall ske så att olägenhet ej uppstår för omgivningen.

Kompostering av trädgårdsavfall på flerfamiljsfastighet skall anmälas till myndighetsnämnden innan kompostering påbörjas.

Utrustning

Se till att ha en stabil konstruktion som tål hårda tag under många år. Välj en behållare som är väl tilltagen i storlek, när man komposterat ett tag upptäcker man behovet av stora volymer. Dessutom är det enklare att hålla värme och fuktighet på en för nedbrytningen gynnsam nivå i en större behållare.

Hushålls- och trädgårdsavfall

Vid kompostering av hushålls- och trädgårdsavfall skall botten vara öppen mot marken, endast avskiljd med ett nät som hindrar djur från att komma in men medger att mask, insekter och svamphyfer kan nå in i komposten. Det finns även andra modeller av komposter på marknaden som roterande och inte alls står på marken och dessa fungerar lika bra som en som står på marken. Det viktiga är att behållaren är skadedjursäker.

Om man komposterar enbart trädgårdsavfall går det bra med en öppen kompost, det ställer inte samma krav på att stå emot skadedjur.

Börja alltid med att lägga ett lager luftigt material i botten till exempel grenar, kvistar eller häckklipp, fyll sedan på med material från trädgården och köket efterhand som det finns tillgängligt

Försök hela tiden få en blandning av material så det inte blir enhetliga skikt av de olika ingredienserna. Animaliskt avfall från köket samt sjuka växtdelar och ogräs lägger du alltid i mitten av komposten och täcker noga så slipper du problem. Emellanåt strör du över ett par liter trädgårdsjord eller gammal kompost. För att få rätt sammansättning i komposten kan man ibland behöva tillsätta en extra kolkälla såsom träpellets eller sågspån.

Latrin

Om man ska kompostera latrin så skall botten vara tät. Detta för att förhindra spridning av näringsämnen och smittämnen till intilliggande ytvatten eller grundvattnet. En urinseparerande toalett bör därför användas så att man inte får med så mycket vätska.

Grundförutsättningar

Syre

Luft ska hela tiden kunna passera genom kompostbehållaren. Det är syreförbrukande mikroorganismer som svarar för nedbrytningen vid komposteringen. Utan syre börjar materialet ruttna eller jäsa och sprider dålig lukt.

Rör om i kompostmassan och blanda i grövre struktur så att luft kommer in. Nedbrytningen blir effektivare om det finns maskar i kompostmassan som rör om och ser till att materialet luftas.

Fukt

Kompostmassan ska vara fuktig som en tvättsvamp, en fuktighet på 50-60 procent. Är den för torr avstannar processen och är den för blöt kommer inget syre åt och nedbrytningen blir syrefri och det innebär en rötning startar.

För att se om materialet har rätt fuktighet: Krama lite kompost i handen. Rinner det vatten mellan fingrarna är det för blött, tillsätt mer strömateriale (t.ex. sågspån).

Om massan inte håller samman är det för torrt, tillsätt vatten. Kommer det några droppar är det lagom fuktigt.

Värme

Kompostprocessen skapar sin egen värme. I en isolerad behållare kan värmen stiga till uppåt 70 grader. I en oisolerad behållare håller sig temperaturen på mellan 20-50 grader. Som allra snabbast går det vid en temperatur runt 40-55 grader. Vintertid avstannar processen i många komposter men den kommer igång så snart värmen återvänder.

Näringsbalans

Mikroorganismer behöver både kol och kväve. Hushållsavfall är kväverikt så man behöver ett strömateriale som är rikt på kol. För att processen ska fungera bra ska förhållandet mellan kväve och kol vara 1:30. Detta uppnås om man blandar ungefär två tredjedelar hushållsavfall med en tredjedel torrt strömateriale t ex träpellets eller sågspån.

Tillsatser

En liten mängd gammal kompost bör alltid tillsättas för att skynda på processen i starten. Allt som behövs för att starta igång kompostprocessen finns i överflöd i naturen så konstgjorda material som finns att köpa finns det inget behov för.

Om komposten avstannar under sommarhalvåret kan den vara för näringsfattig. Tillsätt mer näringsrikt material eller lite gödsel och rör om så kommer den igång. En trädgårdskompost som består av mycket kolrikt material kan balanseras upp genom att blanda in gräsklipp som är väldigt rikt på kväve och ofta finns tillgängligt.

Färdig kompostmull

Mellan tre månader och två år tar det innan komposten är färdig. Det beror på vilken typ av avfall man har och hur väl man lyckats med grundförutsättningarna för kompostering. Genom att vända komposten då och då påskyndar man processen.

Den färdiga mullen ska se ut och lukta som jord. I kompostprocessen minskar avfallet i volym och vikt när koldioxid, vatten och värme avgår från materialet. Den färdiga mullen utgör ca 20 % av den ursprungliga volymen. Kompostjorden är mycket näringsrik. Ca 5 l/kvm i odling och rabatt är lagom. Till urnor och krukor blandas 1 liter kompost med 5 liter gammal jord.

Problem som kan uppstå

Vissa problem kan uppstå vid kompostering.

Flugor

Flugor gillar att lägga ägg i kväverikt matavfall. Det kan också bero på att det är för blött eller för kallt i komposten. Rör gärna om i komposten så att ytskiktet blandas med det övriga materialet. Tillsätt strömaterial.

Myror

Trivs myror i komposten är den för torr. Håll försiktigt på lite vatten och rör om.

Lukt

Troligen är kompostmaterialet för blött eller för dåligt luftat vilket gör att tillsatsen av syre inte är tillräcklig. Komposten kanske fylls för fort, det leder till att temperaturen sjunker och nedbrytningen avstannar.

Tillsätt mer strömaterial eller annat sugande kolrikt material (till exempel sönderrivna äggkartonger) och rör runt i komposten så att den syresätts. Om det är klumpar i materialet måste det sönderdelas med ett verktyg.

Materialet bryts inte ned

Antingen är komposten för torr eller så är förhållandet kol/kväve fel.

Har du haft i för mycket strömaterial så kan du hälla i lite gödsel, annars så avhjälpes du det med tiden genom att bara hälla i matavfall och inte något strömaterial.

LYCKA TILL!

Vilken typ av avfall kan man kompostera?

Aska

Träaska från vedpanna, braskamin och öppen spis, men inte i för stora mängder, högst 2 dl per 100 liter kompost. Strö ut askan på gräsmattan istället, där gör den bättre nytta där den motverkar försurning och mossbildning. Undvik kol-, koks- och cigarettaska.

Bark

Alla typer av finfördelad bark kan läggas i komposten, bryts sakta ner på grund av sitt stora kolinnehåll och bör därför blandas med till exempel gräsklipp.

Barr

Alla typer av barr kan läggas i komposten, men speciellt granbarr i stora mängder kan vara farligt för vissa växter.

Ben

Ben kan läggas i komposten men bryts ner mycket långsamt. Mindre ben från till exempel fågel kan köras i kompostkvarn, medan grövre ben får krossas för hand.

Fjäder

Fjäder innehåller en hel del kväve och passar därför bra i komposten.

Frukt

Frukt och bär går bra att lägga i komposten, dock måste skal från apelsiner, citroner och liknande finfördelas för att brytas ner inom rimlig tid.

Grenar och kvistar

Finfördelade grenar och kvistar blandat med till exempel gräsklipp passar utmärkt i komposten. Använd kompostkvarn, eller om du har gott om plats lägg grenarna i en hög att torka över en säsong, sen kan man mer eller mindre smula sönder dem för hand.

Grillkol

Krossad grillkol kan man i begränsad omfattning lägga i komposten, men eftersom den praktiskt taget aldrig bryts ner så tillför den ingenting.

Gräsklipp

Måste blandas väl med ett mer kolrikt material. Använd hellre gräsklipppet som ytkompost i trädgårdslandet där det gör bättre nytta.

Grästorv

Grästorvor från till exempel gräsmattans kantskärning är perfekt att lägga i komposten om du skakar av den mesta jorden så det inte blir för kompakt.

Häckklipp

Lämpligt som underlag för komposten. Finfördelat går det bra att blanda med annat material i komposten om det inte är i för stora mängder.

Hö och halm

Måste blandas med ett kväverikt material, till exempel färskt gräsklipp eller stallgödsel.

Jord

Lite trädgårdsjord gör underverk i komposten.

Kattsand och avfall från andra husdjur

Går bra att lägga mitt i komposten, men glöm inte att täcka över.

Kottar

Bryts ner sakta men luftar bra i komposten.

Köksavfall

Kväverikt och bland det bästa man kan lägga i komposten.

Latrin

Går bra att lägga mitt i komposten, men glöm inte att täcka över. *OBS! Det krävs en anmälan till Myndighetsnämnden för att kompostera latrin. Kräver tät behållare för att undvika läckage av näringsämnen.*

Löv

Löv läggs i komposten så färska som möjligt. Gamla löv bör helst finhackas och blandas med något kväverikare material.

Ogräs

Går bra att lägga mitt i komposten, men glöm inte att täcka över.

Papper

Hushållspapper, oblekta servetter, papperspåsar, äggkartonger och andra liknande material kan man lägga i komposten.

Sjögräs och Tång

Sjögräs och tång från stranden innehåller mycket kväve och blandas lämpligen med torra löv eller sågspån. Tänk på att det stora innehållet av natrium kan vara skadligt för vissa växter.

Stallgödsel

Stallgödsel gör underverk i komposten. Blanda med torra löv, halm, sågspån eller annat kolrikt material.

Stenmjöl

Stenmjöl innehåller mycket kisel och dessutom en mängd andra viktiga mineralämnen som bryts ner av bakterier. En mindre mängd stenmjöl kan därför utan problem läggas i komposten.

Sågspån

Sågspån går utmärkt att lägga i komposten, men blanda väl med annat material. Om du sågar upp ved med motorsåg tänk då på att sågspånet alltid innehåller en liten mängd kedjeolja och inte är lämpligt att lägga i komposten. Om du inte redan har gjort det så byt till biologiskt nedbrytbar kedjeolja.

Tidningar

Dagstidningar rivna i strimlor eller hopknycklade, blandat med gräsklipp eller köksavfall, men aldrig i några större mängder.

Torv

Går bra att blanda i komposten i mindre mängder men gör bättre nytta direkt i trädgårdslandet.

Urin

Går bra att blanda i komposten men gör bättre nytta direkt i trädgårdslandet eller som gödning till gräsmattan.

Vass

Vass är rik på näring och finfördelad passar den därför bra i komposten.

Vad man ska undvika att blanda i komposten

Kalk

Det är en vanlig missuppfattning att man bör kalka komposten, men det är helt fel, och gör i regel mer skada än nytta eftersom för komposten värdefullt kväve avgår till luften som ammoniak.

Handelsgödsel

Bör av miljöskäl undvikas.

Kompostmedel

En onödig utgift och gör dessutom ingen större nytta.

Fett

Till exempel smör och matolja i större mängder bör undvikas. Svårnedbrytbart.

Salt

Kan i större mängder vara skadligt.

Tobaksaska och cigarettfimpar.

Innehåller tungmetaller och för växterna skadliga ämnen. (Det tar runt 5 år för cigarettfiltret att brytas ned.)

Dammsugarpåsar

Innehåller mycket tungmetaller.

Oorganiska material.

Till exempel Sand, sten, lera, gyttja, glas, plåt, plast med mera ska inte läggas i komposten. Detta är material som inte bryts ned.